

Neden sivil ve demokratik anayasa?

Gerek kurumlar arasında yaşanan kriz gerekse toplumsal talepler sivil ve demokratik anayasa ihtiyacını her gün yeniden hissettiriyor. Elbette anayasalar tüm sorunları çözecek sihirli değnek gibi görülmemelidir. Ancak Türkiye'de yaşanan birçok ayrımcılığın, hak ihlalinin doğrudan anayasal arka plana dayandığı açıkça bilinmektedir.

Eşitlikçi, özgürlükçü, çoğulcu bir anayasanın ancak katılımcı bir süreçle hazırlanabileceği asla göz ardı edilmemelidir. Mevcut anayasadan şikâyetçi olan farklı toplum kesimlerinin, ortak talepler çerçevesinde buluşarak etkin bir sivil irade ortaya çıkarması bu nedenle çok önemlidir. Yukarıdan hazırlanıp topluma dayatılan bir anayasada elde edilmiş kazanımların hayata geçmesi de çok kolay olmamaktadır. Nitekim bugün yürürlükte olan anayasada yer alan birçok olumlu düzenlemenin uygulamada yeterince belirleyici olmaması, yasa ve yönetmeliklerle içinin boşaltılması, yeni anayasa tartışmalarında göz ardı edilmemesi gereken bir tecrübe olarak önümüzde durmaktadır.

En dezavantajlı grupların, kendisini işlevsel ve katılımcı hissedeceği bir anayasa hazırlık süreci, aslında yeni bir toplum sözleşmesi ve yeni bir toplumsal barış projesi olacaktır. Toplumda kimisi yüzyıllara dayanan kamplaşma ve önyargıları aşacak sivil buluşmalarla anayasa tartışmalarının yapılması gerekmektedir. Yerel dinamiklerin kendi özgünlükleri ile inşa edecekleri sivil-demokratik anayasa konferansları, arama toplantıları kamuoyunun duyarlılığını artırmakla kalmayacak, hayata yansıyan bir köklü anayasa değişikliğini de kaçınılmaz hale getirecektir.

Tabuların, korkuların şekillendirdiği bir hukuk mevzuatının

geleceğe dair olumlu umutlar taşımamızın önünde artık tahammül edilemeyecek bir engel haline geldiği herkes tarafından ifade edilmektedir. Bu noktadan sonra önemli olan bu sivil seslerin ortak platformlara dönüşmesi ve bu iradenin devleti dönüştürmesi, demokratikleştirmesidir.

Hepimizin sadece kendi sorunlarına odaklandığı bir yaklaşım tarzından, öteki için bir şeyler isteme sorumluluğu hissettiği bir örgütlenme ve mücadele tarzına geçmesi önümüzde atılması gereken en acil adım olarak beklenmektedir.

Ancak böylece hem birbirimize yönelik güven bunalımını aşmak hem de etkin bir demokratikleşme iradesini ortaya çıkarmak mümkün olacaktır. Bu sadece mümkün değil ama aynı zamanda zorunludur. Bu gerçeği görmekten kaçmak aslında sivil toplumun gelişim kanallarını da tıkamaktadır. Yüzleşme, kapasite gelişiminin olmazsa olmazıdır.

Bu güne kadar neden askeri darbe anayasasına aşacak bir çalışma çıkaramadığımızla yüzleşmek. Sivil toplumun ödediği tüm ağır bedellere rağmen neden daha insanca ve onurluca yaşayabileceğimiz bir anayasal zemini inşa edemediğimizle yüzleşmek. Sadece şikâyetçi olmakla, suçlamakla, beklemekle yetinmeyip yola koyulmak için yüzleşmek. Ve ırmakların denizle buluşması gibi hak temelli çalışmalarını sivil-demokratik anayasa hareketinde buluşturmak üzere yürümek. Sivil haklar hareketinin, Afrika kökenli Amerikalılar için uzun yürüyüşü gibi. Gandi'nin şiddetsiz sivil itaatsizlik direnişi gibi.

Ayhan Bilgen
STGM Yönetim Kurulu ve
Yeni Anayasa Platformu Üyesi

MUTLU DİYALOGLAR

Haberin var mı?

15 Mayıs Dünya Vicdani Retçiler Günü tüm dünyada olduğu gibi Türkiye’de de her yıl çeşitli etkinliklerle kutlanıyor. Vicdani ret, bireylerin ahlaki, felsefi, dini, politik ve diğer nedenlerle askerlik yapmayı reddetmeleri anlamına geliyor. Türkiye’de şu anda 24’ü kadın, 120 vicdani retçi bulunuyor.

STGM’den

STGM hibe programları yayınlandı!

STGM tarafından yürütülen Aktif Katılım İçin Sivil Toplumun Geliştirilmesi Projesi kapsamında STGM hedef grubundaki STÖ’lerin projelerinin desteklenmesi amacıyla “Yerel Düzeyde Sivil Katılımın Güçlendirilmesi” ve “Sivil Toplum Örgütleri Arasında Diyalogun Geliştirilmesi” hibe programları yayınlandı. Yerel sivil toplum örgütlerinin kapasitelerini güçlendirerek sivil katılımındaki rollerini iyileştirmeyi hedefleyen “Yerel Düzeyde Sivil Katılımın Güçlendirilmesi” programı kapsamında, çocuk hakları, toplumsal cinsiyet eşitliği ve kadın hakları, engelli hakları, insan hakları ve çevre alanlarında çalışan STÖ’lerin projelerine destek verilecektir. Programın son başvuru tarihi 25 Haziran 2010’dur.

“Sivil Toplum Örgütleri Arasında Diyalogun Geliştirilmesi” programı ise STÖ’ler arasında diyalogun geliştirilmesi yoluyla sivil katılımın güçlendirilmesine katkıda bulunmayı hedeflemektedir. Son başvuru tarihi 5 Temmuz 2010 olan program kapsamında çocuk hakları, toplumsal cinsiyet eşitliği ve kadın hakları, engelli hakları ve insan hakları alanlarında faaliyet gösteren STÖ’lerin projelerine destek verilecektir. Hibe programlarının Sözleşme Makamı Merkezi Finans ve İhale Birimidir. Her iki programın da başvuru rehberleri ve tüm başvuru belgelerine www.stgm.org.tr ve www.mfib.gov.tr adreslerinden ulaşılabilir.

Büyükelçiler STÖ’lerle buluştu

Avrupa Komisyonu Türkiye Delegasyonu Başkanı Büyükelçi Marc Pierini ve 9 AB ülkesi Büyükelçisi STGM Eskişehir YDM Konferans salonunda Eskişehir’de faaliyet gösteren 25 kadar STÖ temsilcisiyle yuvarlak masa toplantısında bir araya geldiler.

STGM Eskişehir YDM tarafından gerçekleştirilen toplantıda 25 kadar STÖ temsilcisi AB Büyükelçileri ile Avrupa Birliği ve Türkiye ilişkileri, adaylık süreci ve bu süreçte STÖ’lerin rolleri hakkında görüş alışverişinde bulundu.

Diyalog

Romanlara, feministlere, gençlere, eşcinsellere, engellilere diyalog desteği

Mart ve Nisan aylarında diyalog başlığı altında özellikle hükümetin, “Roman Açılımı” kapsamında attığı adımlarda, Roman dernekleriyle kamunun iletişiminin sağlanmasına destek olanlar arasında STGM de vardı. Öncelikle, 6-7 Mart’ta Ankara’da, Türkiye genelinden 30 Roman derneğinin temsilcilerinin bir araya geldiği bir toplantı düzenlendi. Bu toplantıda, açılım sürecinde önemli rol oynayan Adalet ve Kalkınma Partisi Bursa Milletvekili Ali Koyuncu ve Devlet Bakanı Faruk Çelik’in Danışmanı Ömer Ekşi, Roman dernekleriyle, 14 Mart’ta İstanbul’da gerçekleşen ve Türkiye genelinden yaklaşık 12 bin Roman’ın katıldığı buluşma ile ilgili bilgi alışverişinde bulundu. STGM’nin Roman derneklerinin platformlaşmasına yönelik çalışmaları devam ediyor.

13-14 Mart’ta Otizm Platformu ve 10-11 Nisan’da Cinsel Şiddete Karşı Kadın Platformu’nun İstanbul’daki toplantılarına destek veren STGM ayrıca 20-21 Mart’ta da, LGBTT Platformu’nun Diyarbakır toplantısının düzenlenmesine katkıda bulundu. 17-18 Nisan, Toplum Gönüllüleri’nin, “Alternatif Gençlik Haftası” genel koordinasyon toplantısı ve 23-24 Nisan’da Homofobi Karşıtı Öğrenci Buluşması’nın ilki STGM desteğiyle, Ankara’da gerçekleşti.

1982 Anayasası’nın 10. maddesinde yer verilen eşitlik ilkesi ve ayrımcılık yasağının etkili bir şekilde işletebilmesi, ayrımcılık nedeniyle bireylerin mağdur olmalarının önlenmesi, Türkiye’nin taraf olduğu uluslararası sözleşmelerden kaynaklanan yükümlülükleri yerine getirebilmesi ve Avrupa Birliği müktesebatına uyumun sağlanabilmesi amacıyla hazırlanan “Ayrımcılığın Önlenmesi ve Ortadan Kaldırılması Kanunu Taslağı”, STGM’nin yerel destek merkezlerinde sivil toplum örgütlerine tanıtıldı ve örgütlerce tartışıldı. Toplantılar Nisan ayında Diyarbakır’da avukatlar Sezgin M. Tanrıku ve Mustafa Çinkılıç’ın kolaylaştırıcılığıyla, Mayıs ayında Eskişehir ve Denizli’de İdil Işılgül ve Hilal Küey’in kolaylaştırıcılığıyla yapıldı.

22 Nisan Dünya Günü, ilk olarak 1969 yılında yaşamı ve dünyanın güzelliğini kutlayarak dünyanın karşı karşıya kaldığı çevresel tehditlere dikkat çekme fikri ile ortaya çıktı. İlk Dünya Günü kutlamaları için ekinoks, yani gece ve gündüzün eşit olduğu 21 Mart seçildi.

İnsan hakları

Referandum öncesi sürecini yaşadığımız sivil anayasa tartışmalarının sivil toplum penceresinden biz de bir ses verelim dedik. Size farklı bölgelerden, farklı STÖ'lerden sivil anayasa görüşlerini getirdik ve hepsini insan hakları başlığı altında değerlendirdik.

Önce Türkiye İnsan Hakları Vakfı Diyarbakır Temsilcisi Sezgin Tanrıkulu'yla söyleşimizi aktarıyoruz...

"Örgütlerin anayasa birikimleri taslağa yansıtılmadı"

Sivil Anayasa tartışmaları yöntem bakımından nasıl yapılmalıydı, sivil toplum örgütleri bu sürece dâhil olabildi mi?

1982 Anayasası yapıldığı andan itibaren Türkiye' de büyük bir tartışma yarattı ve gerçek sivililer bu anayasaya 28 yıldır karşılar. Örgütlerde anayasa konusunda çok ciddi bir birikim var. Neredeyse bütün meslek örgütlerinin, sendikaların, sendika konfederasyonlarının ve ilgili derneklerin yeni bir anayasa konusunda ortaklaştıkları metinler var. Ancak bir türlü bu ihtiyacı TBMM'ye götürmek mümkün olmadı.

Bu anayasa yapıldığı tarihten bugüne kadar çok kapsamlı değişiklikler geçirdi. 175 maddelik anayasanın neredeyse dörtte birine yakın maddesi 1984'ten itibaren yapılan düzenlemelerle değiştirilmiş oldu. Ama hem yapılaş yöntemi hem de içerik bakımından sivil ve gerçekten Türkiye'nin sorunlarına çözüm olabilecek yapıya dönüşmedi. Dolayısıyla gelinen aşamada 28 maddelik anayasa değişikliği kapsamlı bir değişiklik. Kuşkusuz içerisinde hak ve özgürlükler bakımından önemli değişiklikler, önemli düzenlemeler var. Ancak bu anayasa değişikliği ile elde edilecek sonuç da sivil bir anayasa olmayacak. STÖ'lerin ve meslek örgütlerinin birikimi, bu değişiklik sürecine yansımada.

Hükümet ya da AKP kendi yöntemiyle hazırladığı anayasa değişikliğini Türkiye'nin gündemine getirdi.

Gelinen aşamada sivil anayasa değişikliği ile ilgili düşüncelerinizi alabilir miyiz, paketi yeterli buluyor musunuz?

Özellikle Kürt meselesi konusunda çözüm parametreleri açısından çok fazla bir şey yok, yani vatandaşlığın tanımı, anadilde eğitim, yerel ve bölgesel yönetimlerin yeniden düzenlenmesi bakımından yeni bir düzenleme içermiyor. Yeni bir anayasaya ihtiyaç var ve yeni anayasanın temelde Kürt meselesinin çözülmesine yönelik olması gerekiyor. Anayasa değişikliği bu ihtiyacı giderecek biçimde kaleme alınmadı.

Hazırladıkları paket konusunda, "her türlü katkıya açığız" denildi ama öneriler anayasa değişikliği paketine yansımada. Türkiye'de mevcut yargısal düzenlemeler içerisinde vatandaşın Anayasa Mahkemesine bireysel gitme hakkı yok, dolayısıyla temel hak ve özgürlükler konusunda yargı standardı oluşmuyor. Yeni anayasada düzenlenen Anayasa Mahkemesi'nin ikili yapısıyla anayasal şikayet yolu açılırsa, bireylerin temel hak ve özgürlükler konusundaki yakınmalarını inceleyecek, yani bir nevi İnsan Hakları Mahkemesi gibi inceleyecek, bu açıdan oluşturulacak bu mekanizma Türkiye bakımından iyi sonuçlar verir, diye düşünüyorum.

"Anayasa taslağı kötünün iyisi"

Eskişehir'de ise sivil anayasa konusunu Deneyimsel Eğitim Merkezi'nden Safa Karataş ile konuştuk...

Anayasa değişikliği ile ilgili ne düşünüyorsunuz? Maddeler, süreç, süregelen tartışmalar...

Benim anayasadan anladığım toplumsal sözleşmedir. Çok sesliliği esas alması gereken bu sözleşme, doğası gereği kapsayıcı ve farklı unsurların ihtiyaçlarını karşılar nitelikte, mümkün olduğunca optimize edilmiş olmak durumundadır. Dolayısıyla, sivil olma iddiasında olan bir anayasa, sivil katılım için araçlar geliştirmekle sorumludur. Karar süreçlerine kapital örgütlerini dahil ederek "sivil katılımın" var olduğunu söylemek benim için çok inandırıcı değil. Her ne kadar katılım odaklı bir çalışma yürütülmemiş olsa da, yeni taslak bütüncül bir bakışla '82 Anayasası'ndan daha ileri görünüyor. Yeni taslağı "kötünün iyisi" olarak nitelemem mümkün.

Anayasayı değiştirme çalışmaları aynı zamanda bir değişim süreci. Bu değişim sizce topluma yansır mı?

1923'te başlayan "demokratikleşme" sürecinin sancıları siyasal iktidarlar halkla doğru iletişimi kuramadığı için hala devam ediyor. Yüzyıllarca tebaa olarak var olagelmış insanların "halk" olarak addedilmesinin sancıları kanımca bir yüz yıl daha alacağı benzer. Bu süreç politik süreçlere ve karar alma

mekanizmalarına dahil olmanın önünde de kimi engeller oluşturuyor. Kişisel olarak yakın vadede olumlu ya da olumsuz çok ciddi değişiklikler öngörmüyorum.

Sivil toplum bu sürecin neresinde olmalı, nereden başlamalı, nasıl hareket etmeli?

TkMM (Türkiye küçük Millet Meclisleri) bu konuda oldukça umut veren çalışmalar yürütüyor. Çoğulculuk esasıyla birçok ilde gerçekleşen çalışmalar ve çıkan raporlar pozitif bir ivme katmak ve sivil katılım adına önemli bir araç olmak yönünde oldukça iddialı. Ancak mikro düzeyde kalan bu çalışmalar, ideal olan katılımdan hala uzak. Katılımın tanımı STÖ'lerin kitleleri ve bilançoları ile doğru orantılı olduğu sürece inandırıcılıktan uzak kalıyor.

Ancak daha sonra çevre sorunlarına büyük bir kamuoyu ile tepki gösteren ilk hareketle birlikte ABD'de 22 Nisan 1970 tarihinde ilk Dünya Günü kutlamaları yapıldı. Bu kutlamalara 20 milyon kişi katıldı, birçok konferans ve sempozyum düzenlenerek çevre sorunlarına dikkat çekildi ve ABD'nin ilk 'Temiz Hava Yasası' ve 'Temiz Su Yasaları' hazırlandı.

“En iyi anayasa olmayan anayasadır!”

Ege'de ise, İnsan Hakları Derneği (İHD) Ege Bölgesi Temsilcisi | Merkez Yürütme Kurulu Üyesi Necla Şengün'le söyleştik...

Sivil anayasa ne demek?

Aslında en iyi anayasa olmayan anayasadır. İngiltere'de anayasa yok diye kıyamet kopmuyor. Anayasa diye darbecilerin çizdiği bir yasal çerçeveden söz ediyorsanız, olmaz olsun öyle bir anayasa. Türkiye'nin hem de kökleri bayağı derinlere giden bir anayasa sorunu var. 27 Mayıs Anayasası, 12 Mart Anayasası, 12 Eylül Anayasası. Hepsi asker yapımı, hiçbiri sivil yapımı değil. Üçü de askeri

yönetimlerin, darbelerin ürünü. Hiç kuşkusuz sivil de çalıştı bu anayasaların yapımında. Ama namluların ucunda, süngülerin gölgesinde yapıldı hepsi. Sivil anayasa dil, din, ırk, cinsiyet gözetmeden tüm toplumun eşit haklar içinde yaşaması için oluşturulan kuralları bütünüdür. İHD olarak bizler de 1982 Anayasasının "Anayasacılık" düşüncesinin temel ilkelerini

içermediğini, bir askeri darbe ürünü olduğunu, özgürlüğü değil yasaklamayı esas aldığını, bu nedenle Türkiye'nin yeni bir sivil ve demokratik anayasaya ihtiyacı olduğunu söyledik hep.

Eylül 2010'da referandum ile oylanacak olan anayasa içerik ve yöntem olarak sizce sivil bir anayasanın koşullarını karşılıyor mu?

Değişiklik teklifinin "asgari" olarak yargı reformunu gerçekleştirilmesi için öncelikle üç hususa yer verilmesi gerekiyor. Birincisi, cumhurbaşkanının yüksek yargı organlarına yaptığı atamalara son verilerek, yürütmenin başı olan cumhurbaşkanının yargı ile ilgili müdahalesine son verilmesi gerekiyor. İkincisi, başta HSYK üyeleri olmak üzere yüksek yargı, temyiz mahkemeleri, özel görevli ve yetkili ağır ceza mahkemelerinde görülen ideolojik tutumun (resmi ideoloji) ortadan kaldırılabilmesi ve gerçek bir yargı reformu için anayasanın başlangıç kısmı mutlaka değiştirilmeli. Bu yapılmadıkça hiçbir anayasa değişiklik paketi "reform" niteliğine sahip olamaz. Ayrıca anayasanın başlangıç kısmında 12 Eylül'ün ruhu bulunuyor. 12 Eylül ruhu ile yaşamak istemiyorsak bu yönüyle de başlangıç kısmını değiştirmemiz zorunlu. Üçüncü olarak, temel hak ve özgürlüklerle ilgili uluslararası mevzuatın yargı tarafından uygulanması bir zorunluluk haline getirilmeli.

“Hap gibi yutturulmak isteneni de seçme şansımız olmalı”

Adana Barosu İnsan Hakları Komisyonu Başkanı ve aynı zamanda Türkiye küçük millet Meclisi (TkMM) ve Türkiye İnsan Hakları Vakfı Adana Temsilcisi Avukat Mustafa Çinkılıç ile anayasa değişikliği hakkında konuştuk...

Anayasa değişikliği ile ilgili ne düşünüyorsunuz? Maddeler, süreç, süregelen tartışmalar...

1982 Anayasasının değişmesi gerektiği konusunda neredeyse herkes hemfikir. Ancak nasıl ve neresinin değiştirilmesi gerektiği konusunda ortak bir fikir maalesef yok.

Toplumsal bir uzlaşma metni olması gereken anayasa; 12 Eylül darbecilerinin hazırlatıp topluma onaylattıkları bir anayasa ise bugüne kadar yaşamış olması bile demokratik bir toplum iddiasında olanlar açısından bir utanç vesilesi olmalı.

Aslında bu durum darbeci zihniyetten yakınanların, iktidara gelince işlerini kolaylaştırdığını düşünerek aynı zihniyete büründüklerinin de bir göstergesi. 12 Eylül Anayasası her şeyin cumhurbaşkanının isteğine göre şekilleneceği bir sistem öngörmüştü, çünkü anayasanın kabulü ile birlikte darbe liderinin de cumhurbaşkanı olması sağlanıyordu. Anayasanın cumhurbaşkanına verdiği yetkilerin parlamenter bir rejim için oldukça fazla olduğu ve bu yetkilerin kısıtlanması gerektiği, bizzat cumhurbaşkanlığı

makamında bulunanlar tarafından da ifade edildi. Tüm bu gerçekliğe rağmen bugün önümüze konan anayasa değişikliği cumhurbaşkanının yetkilerini bırakın azaltmayı daha da artırıyor.

Anayasayı değiştirme çalışmaları aynı zamanda bir değişim süreci. Bu değişim sizce topluma yansır mı?

Bir değişim sürecinde olduğumuz doğru, ama anayasanın böyle değişikliklerle darbeci/vesayetçi ruhundan kurtulması olanaklı değil bence. Her şeye rağmen anayasanın değişmesi gerektiği ve değişebilirliğinin konuşuluyor olması bile olumludur. Zira bilindiği gibi:

"Anayasa akdi karakterdedir. Anayasa siyasal toplumu oluşturan bireyler arasında yapılmış bir "sosyal sözleşme"dir. Bu sözleşme bütün bireylerin oy birliğiyle yapılmıştır. O halde bu sözleşmenin değiştirilmesi için de bütün ulusun ortak rızası gerekir" diyor ve bu görüşün pratik sonucu olarak da toplumu

oluşturan tüm bireylerin herhangi bir konuda birleşmeleri pratikte mümkün olmadığından anayasanın kurucu iktidar

olmadan değiştiremeyeceğini ileri sürenler var. Benim itirazım 'Darbeci/vesayetçi yaklaşımlar yanlıştır, ama bu yaklaşımı 'sivil' yaparsa bu demokrasidir' aldatmacasıdır.

Sivil toplum bu sürecin neresinde olmalı, nereden başlamalı, nasıl hareket etmeli?

Bir anayasayı, sırf 'sivil'ler hazırladığı için veya 'askerler' tarafından hazırlanmadığı ya da hazırlayanlar arasında 'asker' olmadığı için, 'sivil' olarak niteleyemezsiniz. Anayasa değişikliği paketi, toplumun tüm kesimleri tarafından önerilerle oluşuyor ve toplanan öneriler hukuksal bir metin haline getirildikten

Nefret suçları ile ortak mücadele

Sosyal Değişim Derneği, 2009 yılının mayıs ayından bu yana yürüttüğü "Ulusal Basında Nefret Suçları: 10 Yıl, 10 Örnek" projesini geçtiğimiz günlerde tamamladı. Ulusal basında yer alan 20 günlük gazetenin geçmiş 10 yılının nefret suçları ve söylemi açısından taranmasına yönelik yürütülen projede etnik kökene, ulusal özelliklere, cinsel kimliklere, cinsel yönelime, din ve inanca, siyasal eğilimlere, mülkiyete, bedensel engelliliğe, eğitim durumuna ve toplumsal statüye yönelik ayrımcı söylemler tespit edildi. Sonuç olarak ise taranan haberlerin yüzde 23.76'sının etnik kökene, yüzde 18.80'i siyasal eğilime, yüzde 16.19'u cinsel kimliğe, yüzde 15.80'i din ve inanca, yüzde 11.93'ü toplumsal statüye, yüzde 6.88'i cinsel yönelime, yüzde 2.81'i ulusal kimliğe, yüzde 2.23'ü bedensel engelliliğe, yüzde 1.55'inin mülkiyete yönelik nefret suçu oluşturur nitelikte olduğu tespit edildi.

Projeye ilgili sorularımızı projenin yürütücülerinden ve aynı zamanda bir DurDe aktivisti olan Cengiz Alğan'dan aldık.

Nefret suçlarına karşı bir platform fikri nasıl olgunlaştı? Platformun öngördüğünüz faaliyet alanları neler?

Proje süresince çok çarpıcı sonuçlarla karşılaştık. Sorunun derin boyutlarının, toplumsal dokuda yarattığı yaraların farkına daha fazla vardık ve bu sorunla mücadele etmenin gerekliliğine inandık. Zaten ırkçılık, milliyetçilik, etnik ayrımcılık gibi konularla ilgili çalışmalar yürüten bir ekip olduğumuz için konuya adapte olmamız zor olmadı ancak gördük ki sorun çok boyutlu ve çok çeşitli kesimleri ilgilendiriyordu. Eğitimi engellenen başörtülüler, eşcinseller, etnik ve dinsel azınlıklar, AIDS'liler, kadınlar, çocuklar, engelliler, hatta uzun saçlı erkekler bile nefret suçlarının ya da söyleminin hedefi haline gelebiliyordu. Tek başımıza mücadele etmek hem yetersiz hem de eksik kalırdı. Üstelik nefretin mağdurları da birbirini pek tanımıyor, birbirlerine önyargılarla yaklaşıyordu. Buradan yola çıkarak ortak bir mücadelenin araçlarını yaratmak üzerine kafa yormaya başladık ve nefret suçlarıyla ortak mücadele edebilecek bir platform kurmaya karar verdik.

Platform fikri oluşmaya başladıktan sonra konuyla ilgili çok sayıda sivil toplum örgütlerine çağrıda bulunduk. Ankara, İzmir ve İstanbul'da çağrımıza kulak veren insanlarla bir araya gelip ortak mücadelenin gereği ve yapabileceklerimiz hakkında tartıştık. Toplantılardan edindiğimiz izlenim hemen hemen her sivil toplum örgütünün bu konudaki yasal düzenlemelerin yetersiz, hatta neredeyse yok olduğu konusunda fikir birliği içinde olduklarıydı. Biz de müstakil bir nefret suçları yasası

sonra, oluşan bu son şekli topluma yeniden sunuluyor ve gelen son eleştiriler ışığında yeniden gözden geçirilip yasama organında açık tartışmalarla yasalaşıyorsa o zaman "sivil bir anayasadan" bahsetmek olanaklı hale gelir.

Değişiklik paketi ile bize başbakanın deymi ile neyin 'hap gibi yutturulmak' istendiği bilince çıkarılmalı ve varılan sonuçlar kamuoyu ile paylaşılmalı. Yapılan bilgilendirmeden sonra yurttaşlardan özgür iradesiyle yapılanları 'yutmak isteyenler' gene de yutabilir. Ancak, 'yutmak istenmeyenler' de 60 günlük bir referandum aceleciliği içerisinde 'aldanıp' istemedikleri hapı yutmasınlar. STK'lar olarak bu aydınlatmayı yapmanın bu aşamada temel görevlerimizden biri haline geldiğini söylemeliyim.

çıkarması için ülke çapında bir kampanya yapmanın yerinde olacağına karar verdik.

Bu kampanyanın yanı sıra platform temel olarak, mecliste nefret suçlarını izleyecek bir komisyon kurulması için öneriler verilmesini sağlamak, konu hakkında farkındalığı arttırmak için eğitim atölyeleri ve panel, seminer vb düzenlemek, ülke çapında işleyecek bir ağ ve izleme merkezi oluşturmak, medya izleme yoluyla nefret suçlarını tespit edip raporlayarak devletin ve uluslararası kuruluşların ilgili komisyonlarına sunmak, ders kitaplarında yer alan nefret söylemi örneklerini tespit edip ilgili bakanlığa raporlamak, sokaktaki insanın da konunun hassasiyetinin farkına varmasını sağlamak için sokak standları açarak tanıtıcı broşür ve el kitapçıkları hazırlamak gibi faaliyetler yapıyor.

Türkiye'nin farklı bölgelerindeki sivil toplum örgütleri bu çalışmalara nasıl katkı sunabilir?

Şimdilik çalışmalarımız İstanbul, Ankara ve İzmir ile sınırlı ama önümüzdeki aylarda yapacağımız platform kuruluş toplantısından itibaren Türkiye'nin çeşitli şehirlerinde benzer toplantılar düzenleyip yaygınlaşmaya çalışacağız. Farklı bölgelerdeki sivil toplum örgütleri bu çalışmalarda önemli bir role sahip olabilirler. Örneğin hep birlikte merkezi etkinlikler düzenleyebiliriz. Konferans ya da festival benzeri organizasyonları yedi coğrafi bölgede birlikte yapabiliriz. Her bölgenin sivil toplum örgütleri kendi bölgesinde yaşanan ama basına ya da kamuoyuna aksetmeyen nefret suçu olaylarını izleme merkezine raporlayabilir ve böylece seslerini duyuramayan insanlara yardımcı olmuş olur. Tüm bölgelerde eğitim çalışmalarına katılabilir hatta bizzat düzenleyebilirler. Bunların tümünde platformun katkısı olacaktır. Her bir çalışma önce mağdurların birbirini tanımalarına, sorunlarını yakından öğrenmesine ve çözüme katkıda bulunmasına yardımcı olur. Çalışmalar sonucunda istatistik çalışması yapacak bir merkez de oluşturulabilir. Uzun vadede ise mağdurlara hukuki ve psikolojik destek sağlayacak birimler oluşturulabilir.

3 Mayıs Dünya Basın Özgürlüğü Günü, Birleşmiş Milletler Genel Kurulu tarafından 1993 yılından bu yana farklı temalarla kutlanıyor. Bu yılki kutlamaların teması ise ifade özgürlüğünün ayrılmaz bir parçası olan bilgi özgürlüğü ve demokratik yönetime katkısı.

Engelli Hakları

Bir kampanya hikayesi: "Otizmliyim, Ben de Varım! Otizmliyim, Ben de Vatandaşım!"

Otizm Platformu, 2008 yılında Birleşmiş Milletler'in ilan ettiği 2 Nisan Dünya Otizm Farkındalık Günü ve Nisan Otizm Farkındalık Ayı'nı başlangıç kabul ederek, iki yıldır, tüm Türkiye'ye yönelik olarak iletişim kampanyaları kurguluyor ve gerçekleştiriyor. Bu yıl gerçekleştirdikleri "otizmliyim, ben de varım! otizmliyim, ben de vatandaşım!" kampanyası ise televizyonlardaki haber programlarından, İnternet sitelerine, gazetelerden, dergilerden bir çok yayın organında haber oldu; çok kısa zamanda çok geniş kitlelere ulaşmayı başardı. Biz de kampanyanın elde ettiği bu başarının sırlarını öğrenmek, Otizm Platformu'nun deneyimlerinden faydalanmak için platform sözcüsü İrem Afşin'le kısa bir söyleşi yaptık.

Kampanyanın başarısını neye borçlusunuz?

En önemli nedenlerden biri, geçen sene çok önemli bir çıkış yapmış olmamız; "farkında mısınız?" diyerek çok sayıda insanın otizmin farkında olmasını sağladığımız için bu yıl "otizm" dediğimizde dönüp bize bakan kişi sayısı da haliyle daha çok oldu. Kampanyaların amaçlarına ulaşması uzun soluklu bir süreç, her yıl bir öncekinin başarısını katlayarak gidiyor aslında. Bir diğer önemli faktör ise, birden fazla ilde aynı anda benzer etkinliklerle, otizme dair gerçekleri hep aynı söylemlerle anlatıyor olmamız.

Bu yılın bir diğer yeniliği ise çağımız medyası İnternet'i çok doğru ve yayılcı bir tarzda kullanmamız oldu. E-posta zincirleri ile başlattığımız süreci, Facebook ve Twitter başta olmak üzere, sosyal paylaşım sitelerinin gruplarında sürdürdük. Kampanya bir nevi "imece" usulu yayıldı diyebiliriz. OP üyesi olsun olmasın herkes profillerinde kampanya görsellerini, filmlerini ve etkinliklerini paylaştı, bu da kampanyanın bir çığ gibi büyümesini sağladı. Örneğin, kampanya web sitemiz www.bendevatandasim.com 1 milyon tık'ı aşmış durumda, Facebook grubumuz Nisan başlamadan 708 kişiydi, şimdi ise 3.500'ü geçti.

Ama bence, bu yılın en önemli farkı, gerçek otizmlilerimiz da kampanyada "gösterme" fikrimiz oldu. Kampanya görsellerinde, TV tanıtım filminde ve fotoğraf sergisi karelerinde yer alan çocuklarımız, herkesin kafasında gülen gözleri ile yer aldılar, otizmin çehresini gerçek kıldılar. Bu da her zaman gerçeği dile getirmenin ne kadar önemli olduğunun farklı bir göstergesi oldu.

Biz, biraz da zorunluluktan, kampanyalarımızda gönüllü-barter-sponsor üçlemesini kullanarak ilerledik. Sanatçı gönüllülerimiz, teknik destek gönüllülerimiz, teknik sponsorlarımız ve

etkinliklerde birebir çalışan gönüllülerimizle ilerledik. "kulaktan kulağa" mantığı bizim için hep doğru işledi. Bütün bunların ötesinde, medyanın gücü ve desteğini önemsedik, medyayı sürekli bilgilendirdik. Böylece çıkan haberlerle geniş kitlelere ulaşma şansımız oldu. Geçtiğimiz yıllarda otizmle ilgili haber yaptırmak için peşlerinden koştuğumuz basın mensupları bu yıl kendiliğinden "haber yapalım" diye bize geldiler.

Daha fazla 'görünür' olabilmek için diğer sivil toplum örgütlerine tavsiyeleriniz neler olur?

"Görünür olmak" için belirli anlamlarda maddi güç gerektiği bir gerçek ancak çok büyük paralar olmadan da bunu başarmak mümkün. Daha önce bahsettiğim gibi "bütçesiz medya" dediğimiz, sanal ortamı çok doğru kullandık. Bütün işleri internet üzerinden yaydık, herşey beklediğimizden hızlı gelişti. Görsel materyallerimiz ile de bu süreci destekledik, posterlerimiz ve broşürlerimiz her yerde, herkesin karşısına çıktı. Görünür olmak için ortaya çıkmak gerekiyor, sanırım biz ve otizmlilerimiz, bu yıl bu anlamda da önemli bir "ilk" gerçekleştirdik.

Bir diğer önemli etken de, güç birliği. Platformu oluşturan sivil toplum örgütleri olarak hepimiz yerel ortamlarda hep birlikte hareket ettiğimiz için, bütün illerde işler birleşerek büyüdü. Bu da platformun birçok sivil toplum örgütüne kıyasla en önemli farkı. Bizler hepimiz otizmliler anne babaları olarak, kendi hayatımızın gerçeğini anlatıyoruz- belki de bu samimi gerçeklik, bizi daha da görünür ve anlaşılır kılıyor.

STGM olarak desteklediğimiz kampanyalar arasında yer alan "otizmliyim, ben de varım! otizmliyim, ben de vatandaşım!" kampanyası ile ilgili daha detaylı bilgiye www.bendevatandasim.com adresinden ulaşabilirsiniz.

Engelliler çalışıyor projesi

Hollanda Dışişleri Bakanlığı Matra Programı kapsamında üç yıldır yürütülen ve Denizli Belediyesi'nin yerel koordinatörlüğünü üstlendiği Engelliler Çalışıyor Projesi sona erdi.

65 engellinin iş sahibi olmasına yönelik yürütülen projeye Sosyal Hizmetler Denizli İl Müdürlüğü, Denizli İŞKUR, Pamukkale Üniversitesi, Denizli Ticaret Odası, Denizli Milli Eğitim Müdürlüğü ve engelli alanında çalışma yürüten sivil toplum örgütleri ve yurtdışı ortaklarının yanı sıra Denizli

kardeş şehri Almelo Belediyesi de katıldı. Hollanda Almelo Belediye Başkan Yardımcısı Mieke Kayk konuyla ilgili yaptığı açıklamada, projenin Denizli ile Hollanda'dan 15 kurum ve sivil toplum örgütünün bir araya gelmesiyle 3 yıl önce hayata geçirildiğini kaydetti. Kayk, "Gelinen noktada 65 engelli iş sahibi oldu. Neler yapılabileceğini ortaya koyduk. Ortaya tüm fiziksel engelli vatandaşların sırtını güvenle yaslayabileceği bir işbirliği çıktı. Dileğimiz projenin tüm illere örnek olmasıdır" dedi.

Çocuk hakları

Çocuk dostu toplum

STGM, Mersin'de yeni kurulan Gülen Çocuklar Derneği ile Ankara'da uzun yıllardır faaliyet gösteren Gündem Çocuk Derneğini bir araya getirerek bir dizi bilgilendirme

ve deneyim paylaşımı çalışması gerçekleştirdi. Gündem Çocuk Derneği kurucularından Ezgi Koman Mersin Gülen Çocuklar Derneği ile STGM'nin yerinde kurumsal destekleri kapsamında Gülen Çocuklar Derneği'ne yönelik ihtiyaç analizi, vizyon ve misyon çalışmalarını gerçekleştirdi. Çocuk haklarına da değinilerek bilgilendirme yapıldı.

Oyun hayattır

KAGED Başkan Yardımcısı İlknur Kara yaptığı açıklamada, "çocukları sokaklarda görmek istediklerinin altını çizdi. Öğrencilerin, okuldan çıktıktan sonra eve ve bilgisayara bağımlı hale geldiğini vurgulayan Kara, "Eve gelince hemen internetin başına geçiyorlar ve zamanla bağımlı oluyorlar. Bu projeye unutulmaya yüz tutmuş oyunları tekrar çocuklarımıza oynatıp, bilgisayar bağımlılığından kurtaracağız" dedi.

Toplumsal cinsiyet

Nice yıllara MorEl

Yerelden ulusala lezbiyen, gey, biseksüel, travesti ve transeksüel (LGBT) bireylerin sesini duyurmayı amaçlayan ve ayrımcılıkla dört yıldır mücadele eden MorEl Eskişehir, kuruluş yıldönümleri olan 30 Mart'a kadar üç gün süren bir dizi etkinlik gerçekleştirdi.

MorEl 4. kuruluş yıldönümü etkinlikleri kapsamında Travesti Terörü (!) filminin gösterimi, Pembe Hayat Derneği aktivisti Barış Sulu'nun, MorEl Eskişehir LGBTT'den Pelin Kalkan'ın ve KaosGL Derneği Eğitimde Cinsel Ayrımcılığa Hayır

Komyonu üyesi Evren Güvensoy'un katılımıyla "Özgürlük Elimizde" başlıklı forum, Lambdaistanbul LGBTT Derneği aktivistlerinden Zeliha Deniz ve Cihan Hüroğlu'nun katılımıyla "Dolaplarımızdan Çıkıyoruz" isimli bir söyleşi, Pozitif Yaşam Derneği'nden "Erkek Erkeğe" Projesi kapsamında Murat Yüksel ve Seyhan Arman, HIV/AIDS ve cinsel sağlık konusunda bilgilendirici bir seminer düzenlendi.

Etkinlikler 29 Mart'ı 30 Mart'a bağlayan gece verilen bir kutlama partisiyle de son buldu.

Çukurova Eşcinsel İnisyatifi güçlenmeye devam ediyor

Ankara, İstanbul, İzmir, Eskişehir, Diyarbakır'ın ardından Adana'daki eşcinseller de örgütlenme kararı aldı. İlk toplantısını Aralık ayında gerçekleştiren inisiyatif, düzenli aralıklarla STGM Adana YDM ofisinde yapılan

toplantılarla güçlenmeye devam ediyor. Adana, Mersin, Antakya gibi illerden gelen eşcinsellerin katılımıyla yapılan toplantılarda örgütlenme yönünde önemli adımlar atıldı. Çukurova Eşcinsel İnisyatifi Mart ayında yaptığı durum analizi çalışmasının ardından, cinsel yolla bulaşan hastalıklar ve korunma yolları, eşcinsel hakları konu başlıklarında inisiyatif üyelerine yönelik bilgilendirme çalışmaları gerçekleştirdi.

Siyah Pembe Üçgen kapanmıyor

Türkiye'nin beşinci lezbiyen, gey, biseksüel, travesti, transeksüel derneği Siyah Pembe Üçgen'e İzmir Valiliği'nin başvurusuyla açılan kapatma davasını mahkeme, reddetti. Siyah Pembe Üçgen'in açıklamasında, "Derneğimizin karşılaştığı yasal engellemelerin, yeni kurulacak derneklerin önüne çkartılmamasını umuyoruz" denildi.

LGBTT örgütü SiyahPembeÜçgenizmir'in "genel ahlaka" ve "Türk aile yapısına" aykırı olduğu gerekçesiyle kapatılması için açılan davada son olarak hâkim "her insan gibi lezbiyen, gey, biseksüel, transseksüel ve travesti kişilerin de dernek kurma özgürlüğüne sahip olduklarını" belirterek fesih isteminin reddine karar verdi.

Kültürel haklar- kültür sanat

Dağlarına bahar gelmiş memleketimin

Eskişehir Osmangazi Üniversitesi (ESOGÜ) ile Eskişehir Sivil Yerel Oluşumu'nun (ESYO) birlikte düzenlediği "Dağlarına Bahar Gelmiş Memleketimin" isimli köy şenliği 22 Mart 2010 tarihinde ESOĞÜ Kapalı Spor Salonu'nda gerçekleştirildi. Eskişehir ve çevre illerden gelen 25 sivil toplum örgütünün

hazırladığı kız kaçırma oyunu, kadın oyunu, kına gecesi gibi gösterilerin sergilendiği şenlikte o yörelerin yemekleri ve kıyafetleri de sergilendi. Şenlik Osmangazi Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Fazıl Tekin'in şenliğe katılan dernek başkanlarına plaket vermesi ve teşekkür etmesi ile son buldu.

Kültürlerarası diyalog ve işbirliği

KADİP (Kültürlerarası Diyalog Platformu) ile İKADER (İzmir Uluslararası Kültürel İşbirliği Derneği) Mardin'e çalışma gezisi düzenledi. Heyet şimdi müze olan tarihi Estel Hanı'nı, SODES kapsamında sürdürülen "Bana Bir Fırsat Verin" projesini yürüten "Midyat ve Köyleri Kültür ve Dayanışma Derneği"ni, Etüt Merkezi'ni ve Mor Gabriel (Deyrulmur) manastırını gezdi. Metropolit Samuel Aktaş'a nezaket ziyaretinde de bulunan KADİP Başkanı Suat Yıldırım, geziye ilişkin şunları söyledi: "KADİP 1996'dan beri, Osmanlı mirasında mevcut,

farklılıklarımızla birlikte karşılıklı anlayış ve beraber yaşama geleneğini somut hale getirmeye gayret etmektedir. Çeşitli kültür ve din mensupları olarak, birbirimizi kendi konularında kabul ederek, farklılıkları küçümsemeksizin ve onları giderme gayesi gütmeksizin, barış içinde yaşayabileceğimizi, hatta belirli konularda işbirliği yapabileceğimizi kabul ediyoruz. Farklılıklarla birlikte yaşama tecrübesini pek güzel şekilde yaşayan bu yöreyi yakından görme fırsatı bulduk ve bu tecrübeyi nasıl zenginleştirebileceğimizi konuştuk."

Kurdî-Der'den Kürtçeye sahip çıkın' çağırısı...

Diyarbakır Kürt Dili Araştırma ve Geliştirme Derneği (Kurdî- Der), Diyarbakır halkının Kürtçeye ilgisini arttırmak ve Kürtçe yazı dilini halka tanıtmak amacı ile kampanya başlattı.

Bir yıl sürecek olan kampanya 18 üniteden oluşuyor. Proje tüm kentte 21 billboard, 8 otobüs durağı ve 54 otobüs kullanılarak uygulanıyor. Kampanya ile ilgili açıklamada bulunan Kurdî- Der Başkanı Remzi Azizoğlu, 'Kürt dilinin tanıtılması ve toplumu bilinçlendirmek için böyle bir proje geliştirdik. Projenin, Diyarbakır'da Kürtçeye ye ilgiyi arttıracığını ve Kürtçe yazılımlı

tanıtacağını ummaktayız. Kurdî- Der tarafından hazırlanan bu projeye Diyarbakır'daki belediyeler de proje ortağı olarak destek vermektedir. Proje, Kürtçenin iki lehçesinde hazırlanmış olup, bu anlamda bir ilk'tir' diye konuştu.

SümerPark Ortak Yaşam Alanı'ndan Alternatif Medya Günleri

SümerPark Ortak Yaşam Alanı ve Mezopotamya Sosyal Forumu'nun birlikte organize ettiği ve STGM Diyarbakır YDM'nin destek verdiği 'Alternatif Medya Atölyesi' Nisan ayında

başladı. Alternatif Medya Günleri, medya içerikli atölyelerin yanı sıra medyanın siyasal ve toplumsal olaylar karşısında duruşunu ele

alıyor. Dokuz hafta boyunca cumartesi ve pazar günleri yapılacak atölyelerin konu başlıkları; Medya ve Toplum, Gazeteciliğe Başlarken, Gazetecilik ve Habercilik, Radyo ve Radyoculuk, Yeni İletişim Teknolojileri ve Habercilik, Televizyon Haberciliği, Medya Etik ve Hukuk, Kadın Odaklı Habercilik ve Çocuk Odaklı Habercilik. Atölye konularının başlıklarına göre deneyimli eğitmenlerin katılımı ile gerçekleştirilen atölyelere; yerel basın çalışanları, herhangi bir eğitim almadan gazetecilik yapan ve gazetecilik yapmak isteyenler ve son olarak da Diyarbakır'da sosyal, kültürel ve toplumsal çalışmalarından dolayı medya haberlerine kaynak olan STÖ temsilcileri atölyelere katılıyor.

Gençlik

Hanımın Çiftliği Karaduvar'da

Adana'da çekimleri devam eden Hanımın Çiftliği dizisi oyuncularından Caner Cindoruk ve Necip Memili Mersin, Karaduvar'da gençlerle bir araya geldi. Cindoruk ve Memili, Mersin Deniz Ticaret Odası ve Karaduvar Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği'nin Çukurova Kalkınma Ajansı'na sundukları proje kapsamında gençlere yönelik yapılan tiyatro eğitimine konuk oldu. Karaduvar'da yaşayan dezavantajlı gençlerin oluşturduğu tiyatro grubunu ziyaret eden oyuncular gençlerle tiyatro ve oyunculuk üzerine sohbet etti. Sürpriz ziyaret STGM'nin bir çalışması kapsamında Adana'da tanışan

Adana Kalkınma İnisiyatifi Kooperatifi ve Karaduvar Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği'nin ortak çalışması olarak gelişti.

Tiyatro grubu aynı akşam Mersin Deniz Ticaret Odası tarafından sağlanan biletlerle Cindoruk ve Memili tarafından sahnelenen Uçurtmanın Kuyruğu adlı oyunu izleme fırsatı buldular.

Çevre Hakları

Hasankeyf için mektup

Hasankeyf'i Yaşatma Girişimi, Ilısu Barajı'na kredi vermeyi planlayan Garanti Bankası ve Akbank'a yönelik mektup kampanyası düzenliyor. Yıllar süren bir mücadelenin ardından Ilısu Barajı projesine kredi teminatı vermeyi düşünen Avrupa ülkeleri bu düşüncelerinden vazgeçmişti. Proje ile ilgili yurtdışındaki arayışlar tükenmişken bu kez Türkiye'den iki banka projeye finansman oldu. Bu gelişme üzerine Hasankeyf'i Yaşatma Girişimi, başta bu bankalar ile çalışanlar olmak üzere tüm toplumu bir mektup kampanyasında buluşturmak üzere çağrıda bulunuyor. Mektupta daha önceki mücadele sürecinin hatırlatılmasının yanı sıra Hasankeyf'in bölge ve dünya için önemi de yeniden hatırlatılıyor. Adı geçen her iki bankanın da kültürel, doğa ve sanatsal çalışmalara önem verdiği

ifade edilirken, bu finansın bir an önce geri çekilmesi isteniyor.

Bankaların yönetim kurulu başkanlarına hitaben hazırlanan mektupta; "Bu tür yıkımların yaratılacağını anlayan Avrupa ülkeleri kredi teminatı vermekten vazgeçmişken neden en doğacı olan ve kültürel alan da önemli çalışmalar yapan bankalarınız kredi vermeyi düşünüyor. Sizin yine doğa ve kültür çalışmalarına öncülük yapmanızı talep edip, yıkım getirecek Ilısu Baraj Projesi'nden geri çekilmenizi talep ediyorum. Bu bankalarınızın geleceğe yönelik yapacağı en doğru yatırım olacaktır" ifadeleri yer alıyor.

Kampanya ile ilgili ayrıntı bilgiye www.hasankeyfgirisimi.com ve www.kampanya.hasankeyfgirisimi.com adreslerinden ulaşabilirsiniz.

Mevzuat

TÜRKİYE İNSAN HAKLARI KURUMU KANUN TASARISI

Türkiye İnsan Hakları Kurumu kurulmasına ilişkin kanun tasarısı 28.01.2010 tarihinde Başbakanın imzasıyla TBMM'ye geldi. 11 madde ve bir geçici maddeden oluşan tasarı, Anayasa ve Plan Bütçe Komisyonlarına havale edildi. Tasarı ile Birleşmiş Milletler Paris Prensiplerine uygun bir insan hakları teşkilatı kurulması amaçlandığı, Kurumun, genel olarak insan haklarını incelemek ve korumak ve geliştirmeye yönelik çalışmalar yapmak; raporlar hazırlamak, görüş, tavsiye ve önerilerde bulunmak, bilgilendirme, bilinçlendirme ve eğitim faaliyetleri gerçekleştirmek ve insan hakları ihlali iddialarını incelemek ve araştırmakla görevli olduğu ifade edildi.

Tasarıya göre, Kurumun karar organının, biri başkan, biri ikinci başkan olmak üzere toplam onbir üyeden oluşan, Türkiye İnsan Hakları Kurulu olduğu belirtiliyor. Kurul başkanı, ikinci başkanı ve üyelerin Bakanlar Kurulu tarafından seçileceği hükme bağlanıyor. Seçimlerde ilgili sivil toplum, sosyal ve mesleki kuruluşların, düşünce akımlarının, üniversitelerin ve uzmanların çoğulcu bir şekilde temsiline özen gösterileceği belirtilmekle birlikte, üye dağılımının belirlenmesinde objektif kriterlere yer verilmemesi eleştirilere neden oldu.

Kurul başkan ve üyelerinin görev süresi dört yıl. Süresi bitenler en fazla bir dönem daha yeniden seçilebiliyor. Kurul, ayda en az bir defa, en az yedi üyenin hazır bulunması ile toplanacak ve en az altı üyenin aynı yöndeki oyuyla karar alacak. Kararlarda çekimser oy kullanılmayacak.

Kurulun bağımsızlığını sağlamak üzere kamu tüzel kişiliğine, idari ve mali özerkliğe sahip olduğu, görev alanına giren

konularla ilgili olarak hiçbir organ, makam, merci veya kişinin Kurula emir ve talimat veremeyeceği, tavsiye ve telkinde bulunamayacağı düzenleniyor. Ayrıca, kurul başkanı, ikinci başkan ve üyelerin görev süreleri dolmadan herhangi bir nedenle görevlerine son verilemeyeceği hükmüne yer veriliyor.

Kurum; İhlal İddialarını İnceleme Birimi, İşkence ve Kötü Muameleyle Mücadele Birimi, Hukuk Birimi, Eğitim Birimi, Dış İlişkiler ve Proje Birimi, Bilgi ve Dokümantasyon Birimi, Personel Birimi ve Yönetim Hizmetleri Birimi olmak üzere sekiz hizmet biriminden oluşuyor.

Kurum, yurtiçinde ve sayısı ikiye geçmemek üzere yurtdışında büro açabilecek. Tasarıda yer alan geçici maddeye göre, Kurum büroları kuruluncaya kadar, il ve ilçe İnsan Hakları Kurulları Kurum bürosu olarak faaliyet gösterecek.

Anayasa Komisyonunda alt komisyona sevk edilen tasarı hakkında çalışmalar halen devam ediyor. Alt komisyon şu aşamada insan hakları alanında faaliyet gösteren STK'ları dinliyor. Alt komisyonun çalışmalarını tamamlamasını takiben Komisyon tasarıya son şeklini vererek çalışmalarını tamamlayacak.

Tasarı metnine <http://www2.tbmm.gov.tr/d23/1/1-0804.pdf> adresinden ulaşılabilir.

Bu sayıdaki Mevzuat bölümü Yasader Üyesi ve aynı zamanda TBMM İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Uzmanı Bali Emrah Biçer'in katkısıyla hazırlandı.

Sivil Aktivistler

İnci Hekimoğlu (Yeni Anayasa Girişimi)

Konumuz sivil ve demokratik anayasa olunca konuştuğumuz da bu hedefe ulaşmak için çaba gösteren girişimlerden birinin, Yeni Anayasa Girişimi'nin katılımcılarından İnci Hekimoğlu oldu. Gazeteciliğe 1980'de, 12 Eylül askeri darbesi öncesinde Demokrat gazetesinde sıkıyönetim muhabiri olarak başlayan İnci Hekimoğlu, UBA, ANKA gibi haber ajanslarında, Cumhuriyet, Güneş, Taraf gazetelerinde, Tempo, Panorama, Yön dergilerinde muhabirlik, editörlük, haber müdürlüğü, yazı işleri müdürlüğü ve yayın yönetmenliği yaptı. Çeşitli TV kanallarının haber merkezlerinde editörlük yapan, haber programları hazırlayan Hekimoğlu, halen Günlük, Yeni Özgür Politika ve Jneps (Çerkesçe çığ damlası anlamına geliyor) gazetelerinde yazıyor. Bağımsız bir grup demokrat Çerkesin çıkardığı Jneps'in aynı zamanda yayın kurulu üyeliğini yürütüyor.

İnci Hekimoğlu '90'lı yıllarda feminist hareketle yakın ilişki kurmuş, birkaç yıl Mor Çatı'da gönüllü olarak çalışmış ise de, daha sonra organik bağ kurmadan, gündeme ilişkin çeşitli konularda feminist hareketle ortak hareket etmiş. 2000'li yılların başında 'Barış Girişimi' heyetinde yer alan Hekimoğlu, son dönemlerde Sivil Anayasa Girişimi, Barış İçin Kadın Platformu gibi oluşumlara da bizzat destek veriyor.

Sizin de içinde yer aldığınız Yeni Anayasa girişiminin kısaca temel talepleri neydi?

Kısaca sıralamak gerekirse:

- 'Yurttaşlık' tanımında hiçbir etnisiteye vurgu yapılmaması ve 'anayasal yurttaşlık' kavramının kullanılması
- Düşünce, ifade, basın, din ve vicdan, örgütlenme vb. özgürlüklerin kayıtsız ve koşulsuz olarak güvence altına alınması, buna bağlı olarak Terörle Mücadele Yasası'nın (TMY) kaldırılması,
- Eğitim, sağlık, konut gibi hakların yer aldığı 'sosyal devlet' ilkesinin tanımlanmış olması,
- Kürt, Laz, Çerkes gibi bu topraklarda yaşayan tüm halkların dil ve kültürlerini geliştirebilmesinin önündeki bütün engellemelerin kaldırılması,
- Seçim sisteminin değiştirilerek, yüzde 10'luk barajın, en çok yüzde 3'e indirilmesi,
- Parti kapatmaya ilişkin düzenlemelerin anayasadan çıkarılması
- Kadına ilişkin ayrımcılığın, fiilen de engellenmesine yönelik tedbirlerin ve pozitif ayrımcılığın anayasa güvence altına alınması,
- Çocuk haklarına ilişkin, uluslararası anlaşmalara Türkiye'nin koyduğu çekincelerin kaldırılması, çocuk haklarının güvenceye alınması,
- Yine cinsel yönelim farklılığına ilişkin bütün ayrımcılıkların engellenmesi, haklarının güvence altına alınması,

Ortak hedefimiz; tüm bu koşulların yerine geldiği bir anayasa yapılabileceği kadar mücadeleli sürdürmek olacaktır, olmalıdır. Nitekim anayasa değişikliği paketinde, Türkiye'nin 'demokratik- hukuk devleti' olmasını sağlayacak, yukarıdaki maddelerin pek çoğunun bulunmadığını görünce, bu mücadelenin ne kadar gerekli olduğu bir kez daha ortaya çıkıyor.

Sivil anayasanın, sivil toplum örgütlerinin çalışmalarına katkısı ne olur?

Anayasanın ikinci maddesinde belirtilen "Düşünce, ifade, basın, din ve vicdan, örgütlenme vb. özgürlüklerin kayıtsız ve koşulsuz olarak güvence altına alındığı" bir ülkede, kuşkusuz sivil toplumun da önü açılacak, araştırmalarını özgürce yapacak, tepki ve düşüncelerini sansür-otansür ya da siyasi bir baskı olmadan kamuoyuyla paylaşacaktır. Bu da gerçek bir sivil toplumun önünü açacaktır. Çünkü biliyoruz ki; STK'ların da bir 'sivilleşme' sorunu var. Toplumun her kademesinde içselleştirilmiş olan hiyerarşik ve militarist yapılanma ve zihniyet maalesef STK'ları da etkiliyor. Oysa STK'ların toplumu dönüştürme gücü partilerden çok daha fazladır.

Birbirinden farklı birçok "sivil anayasa" girişimi var. Bu çokluğu nasıl değerlendiriyorsunuz?

Açık söylemek gerekirse bu; halk deyişiyle 'nalıncı keser' misaline çok uygun düşüyor. Çok tepeden bakıldığında herkes anayasanın değişmesi gerektiğinde hem fikir. Ama kritik sorular: Nasıl? ve

Neden? İşverenlerin işçilerin haklarının sınırlanmasını, seçilme garantisi olan partilerin barajın düşürülmesini istemesi gibi. Bu ülkenin temel açmazı; demokrasiyi herkesin sadece kendisi için talep ettiği, çarpık bir demokrasi ve hukuk anlayışının olması. İktidar da bugün anayasayı değiştirme gerekçelerini sıralarken ağzından bal damlıyor. Ama dönüp Kürt politikacılarını bir yıldır içerde, dava bile açmadan, delilleri kamuoyuna açıklayıp ikna etmeye bile gerek duymadan neden tuttuğunu söyleyemiyor. Ya da, çocukları onlarca yıl hapse atan TMY'yi hala yürürlükte tutmanın, demokratikleşme hamlesinin neresine uyduğunu açıklayamıyor. Dolayısıyla, STK'lar ve demokratik kamuoyu, demokratik bir anayasa için, tüm çifte standartların karşısında durarak, iktidarı da baskılama ve doğru yönlendirme işlevini yerine getirmeli.

Daha demokratik ve sivil bir anayasa "sokaktaki insan"ın hayatını nasıl değiştirebilir?

Öncelikle şunu itiraf etmekte yarar var: 'sokaktaki insan' için anayasa, sadece elit bir kesimin tartıştığı teknik bir konu. Oysa anayasa insanların doğumundan ölümüne tüm hayatını, yaptıklarını yapamadıklarını çerçevesi. Bunu anlatma görevi de partiler kadar STK'lara da düşüyor. İnsanlar, işe girme ya da eğitim olanaklarının, çalışma koşullarının, hastanede aldığı tedavi kalitesinin, evinin selde ya da depremde yıkılmasının kaderle değil, devletin niteliğiyle ilgili olduğunu anlamalı. Çünkü murat ettiğimiz anayasa, bu hakları garanti altına alan bir anayasa.

Farklı alanlarda çalışmalar yürüten bir hak savunucusu olmak hayatımızı nasıl etkiledi?

Hayatımı zorlaştırdı elbette. Hiçbir örgüt, dernek ya da partiyle organik bağımın olmaması ve mesleki alanda da inandığım ilkeleri savunmaktan çekinmemem de bunda etkili oldu. Buna bir de 'kadın' olmayı eklerseniz fazla söze gerek kalmaz. Bedeli ağır olsa da 'kendimden memnunum!' Bu da insanı çok özgürleştiren ve dik durmasını sağlayan bir duygu. Çünkü maddi manevi tüm sıkıntılarını kendi seçimlerimin ve göze aldıklarımın bir sonucu. Sistem bazen çok köşeye sıkıştırdığında, bir kere daha kendimle hesaplaşmaya ittiğinde bile başka bir sonuca varamadım. Hata da yapmış olsam, ne söylediysem onu yaşadım, neyi savunduysam onu yaptım. Ama kendimi çok yalnız hissettiğim de oldu.

Sivil Anayasa Girişimi
www.yenianayasa.net

STGM

Yönetim Kurulu

Yönetim Kurulu Başkanı: Levent Korkut
Başkan Yardımcısı: Ayhan Bilgen
Genel Sekreter: Gürcan Banger
Sayman: Feray Salman
Üyeler: Şeyhms Diken, İhsan Özbek, Uygur Özesmi

Sivil Toplum Geliştirme Merkezi Derneği adına sahibi: Levent Korkut
Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: Gamze Göker
Grafik Tasarım: Gülru Höyük
Karikatürler: Sarkis Paçacı

ISSN 1306-5297

Sivil Toplum Geliştirme Merkezi

708. Sok. 14/9, 06550
Yıldız Çankaya, Ankara
Tel: (312) 442 42 62 (pbx)
Faks: (312) 442 57 55
e-posta: bilgi@stgm.org.tr
web: www.stgm.org.tr

STGM İstanbul İletişim Ofisi

Meşrutiyet Cad. Kibelezade Sok. No: 3/1
Şişhane Beyoğlu, İstanbul
Tel: (212) 292 00 60 Faks: (212) 292 00 64
e-posta: istanbul@stgm.org.tr
web: http://istanbul.stgm.org.tr

STGM Adana Yerel Destek Merkezi

Kurtuluş Mah. Ziyapaşa Bul. Kızılay Kan Merkezi
Sok. (64010 Sok.) Dr. Muzaffer Ersalan Apt.
No: 14 K: 1 D: 1 Seyhan, Adana
Tel: (322) 453 04 50 - 51 Faks: (322) 453 04 02
e-posta: adana@stgm.org.tr
web: http://adana.stgm.org.tr

STGM Denizli Yerel Destek Merkezi

Saltak Mah. 1521 Sok.
No: 16 D: 1, 20100 Denizli
Tel: (258) 241 60 11 Faks: (258) 241 50 11
e-posta: denizli@stgm.org.tr
web: http://denizli.stgm.org.tr

STGM Diyarbakır Yerel Destek Merkezi

Fabrika Cad. Sümerpark Kampüsü
Kent Gönüllüleri Binası Kat: 1 Diyarbakır
Tel: (412) 226 60 77 Faks: (412) 226 30 65
e-posta: diyarbakir@stgm.org.tr
web: http://diyarbakir.stgm.org.tr

STGM Eskişehir Yerel Destek Merkezi

Deliklikaş Mah. Gürman Sok.
No: 16, 26090 Eskişehir
Tel: (222) 220 40 36 Faks: (222) 220 40 76
e-posta: eskisehir@stgm.org.tr
web: http://eskisehir.stgm.org.tr